

התלקיט במארג שפה 8-9-10 – הנחיות למורים

למורים המלמדים מארג שפה – תוכנית היל"ה / עתיד

שני חלקים מרכיבים את הערכת התלמיד והציון הסופי שלו בתוכנית הלימודים "מארג השפה" במסלולי למידה 8-9-10 - המבחן המסכם והתלקיט.

המבחן המסכם בכל מסלול מהווה 70% מהציון הסופי.

ציון הערכת התלקיט מהווה 30% מהציון הסופי.

הערכת התלקיט מתבססת על הערכת הלומד את תהליך הלמידה שלו ואת תוצריו, והערכה מקבילה של המורה.

מהו תלקיט?

תלקיט הוא אוסף מכוון של עבודות המציג את תהליך העבודה של התלמיד, התקדמותו והישגיו בתחום מסוים. התלקיט כולל מדגם של עבודות הלומד, המשקפות את השגת מטרות הלימוד כגון: הבנת מושגים ויישומם, ניתוח סוגות, מדגם של מטלות שנלמדו (הערכה חלופית).

התלקיט מבוסס על דיאלוג ושיח בין המורה לתלמידים. דיאלוג הנמשך לאורך כל תקופת הלמידה, ומאפשר לתלמידים לפתח כלים להערכת תהליך הלמידה העצמית. חשוב לשתף את התלמיד בנושאי התלקיט, להבהיר את הקריטריונים לבחירת החומר שייכלל בו ואת הקריטריונים להערכת התלקיט. בנוסף יש לכלול רפלקסיה = חשיבה על העשייה, הסבר על מבנהו של התלקיט ועל תוכנו, וכן הסבר כיצד הוא מאפשר לקבל תמונה מלאה על הלומד.

בתלקיט ניתנת הזדמנות ללומד לפתח יכולות מגוונות, להתבטא באמצעים נוספים פרט לכתובה וקריאה, לעבוד באופן עצמאי, לבחור משימות על פי תחומי עניין, להציג את התוצרים.

התלקיט מהווה חלק בלתי נפרד מתהליך הלמידה במארג שפה, והוא עדות לתהליך הלמידה שהלומד עובר.

בתלקיט יוצגו לא רק תוצרים סופיים, כי אם תהליך שהלומדים עברו: משימות מתוקנות, טיוטות, הערות, שלבי עבודה, ורפלקציה: מה הרגיש התלמיד, מה היו קשייו, מה המלצותיו וכו'...

התלקיט הוא כלי הערכה, וככזה הוא מהווה חלק מהציון. הערכתו תתבצע ע"י המורה, ועל ידי התלמיד (בהתאם למחווה).

יתרונות התלקיט:

- דרך להערכה מתמשכת של תהליך ותוצר
- דרך ליצירת דו-שיח ושיתוף פעולה מתמשך בין המורה לתלמיד, שבו שניהם מעריכים במשותף, את התקדמות התלמיד בלימודים.
- דרך לתיעוד מקיף של דמות הלומד בתחום תוכן מסוים. מאפשר ביטוי לאינטליגנציות מרובות, ליצירתיות, לחשיבה ביקורתית ולתהליכים מטה-קוגניטיביים.
- דרך המאפשרת לתלמיד לזהות נקודות החוזק ונקודות הטעונות חיזוק.
- שיטה לעודד תלמידים לקחת על עצמם אחריות ללמידתם.
- מאפיינים אלה מדגישים את היות התלקיט אמצעי להערכה אותנטית, דינאמית, מתמשכת, רב-ממדית, אינטראקטיבית המעבירה את המסר שהלימוד לעולם אינו נשלם.

מטרות התלקיט

- א. התלקיט מאפשר לתלמידים להיות שותפים באופן ישיר בתהליכי הלמידה וההערכה, הן מבחינת תוכן נושאי והן מבחינת מיומנויות בתחום השפה, ההבעה וההבנה שנרכשו במהלך העבודה.
- ב. התלקיט מתעד את הישגי התלמידים והתקדמותם, ובו נשמרים תוצרי הלמידה.
- ג. התלקיט מהווה בסיס לדו-שיח מתמשך בין התלמיד למורה, כי המורה קורא את התוצרים ונותן עליהם משוב בכתב ובע"פ.
- ד. התלקיט מעלה את מודעות התלמידים לתהליכים אלה באמצעות פיתוח חשיבה רפלקסיבית על תהליך הלמידה והעבודה שלהם.

כיצד לבצע את הערכת התלקיט?

- כדאי לבצע את הערכת התלקיט במהלך הלמידה, ולקראת המבחן.
- א. טרום הערכה – לארגן ולהיזכר.
- המטרה: להציג בפני התלמיד, לשוחח איתו ולהמחיש לו את התהליך שעבר מתחילת הלמידה ועד לסיום לימוד המקצוע.

- מומלץ להקדיש להכנה לקראת הערכה זמן רגוע (ולא תחת לחץ זמן).
- לידע את התלמיד, שהזמן מוקדש לבדיקת התלקיט לקראת הערכה (ולהזכיר לו שציון התלקיט מהווה 40% מהציון הכולל בתוכנית "מארג השפה").

לארגן את התלקיט ביחד:

- לארגן תיקיה ולסדר בה חוצצים בהתאם לסוגה. לוודא כי כל החומרים של אותה סוגה נמצאים בחוצץ הנכון (רצוי לפי תאריכים).
- לעבור ברפרוף על הטקסטים השונים שנלמדו ונכתבו במהלך הלמידה.

לשוחח על הטקסטים:

- אילו טקסטים היו מעניינים ואילו פחות, טקסטים שהתלמיד/ה גאה בהם, טקסטים שהאירו תובנות, שסייעו להבנה מעמיקה, שחיזקו תחושת מסוגלות, שהצחיקו, שעוררו שאלות או דיון שגלש לתחומים אחרים וכד'.
  - מומלץ להיעזר בדף שאלות רפלקטיביות. דף זה הוא דף הכוונה לשיחה רפלקטיבית משותפת.
  - המורה מתייחס לתהליך שעבר התלמיד, דרך נקודות אור, נקודות חוזק, נקודות קושי וחולשה, האתגרים והמשימות בהם עמד הלומד.
  - ההערכה היא יחסית לתלמיד עצמו, בהתאם לנקודת הפתיחה שלו ולנקודת הסיום שלו ומה שביניהן.
  - חשוב להיות אותנטיים ולהציג תמונת אמת. כדאי להתחיל ולסיים עם נקודות הצמיחה, ההצלחות והנקודות לשימור. וביניהם לשלב נקודות לשיפור.
- "טיפ" למורה: יש להתכונן לפני שיחה כזו, להיות מוכן עם דברים כתובים.
- ב. מילוי גיליון ההערכה**
- המטרה: הערכת הלומדים את תהליך הלמידה שלהם ואת תוצריו – מתן ציון. הערכה מקבילה של המורה.
- התלמיד מקבל דף להערכה כמותית ודף עם שאלות רפלקטיביות.
- דף הערכת תלקיט כמותית
- יש להנחות אותו כיצד למלא את הדף ולוודא שהבין מה עליו לעשות. כדאי מאוד להסביר מה הכוונה מאחורי המילים הכתובות כדי שלא ייווצר מצב בו תלמיד מחמיר עם עצמו מדי או מציג מצג שווא. (זכרו כי המטרה העיקרית ברפלקציה היא לסייע לתלמיד לחוות הצלחה).
  - על התלמיד לנקד מ-1 - 4 (=1 במידה מועטה ו- 4 = במידה רבה) את התייחסותו לתהליך הלמידה.
- התייחסות לתהליך הלמידה:
- ניתן לפרש בכמה דרכים את המונחים המופיעים ברשימה ולדרג מ-1 - 4 בהתאם. פירושים אפשריים לדוגמא:
- התמדה: הגעה לכל השיעורים, הכנת שיעורים.
- אחריות: למידה אקטיבית, השתתפות בשיחה, שאילת שאלות, הכנת שיעורים, נכונות להתנסות, ידוע לגבי היעדרויות וכד'.
- שיתופיות בתכנון הלמידה: הבאת טקסטים, שאלות, בקשות וכד'.

חשיבה ביקורתית: היכולת לקרוא סוגות מתוך מודעות ביקורתית (למשל פרסומת – לקרוא ולדעת שמנסים למכור לי משהו בעזרת תמונה או מבצע, לקרוא טקסט עם טענה ולראות כיצד מנסה הכותב להוכיח את טענתו, לקרוא הערכה ולהבין מה ממליץ הכותב, לקרוא השוואה ולקבל החלטה על סמך המידע וכד') היכולת לכתוב טקסט ולהביע בו ביקורת כמו למשל מכתב תלונה.

שיפור הבעה בכתב: להיות מסוגל לכתוב טקסט בהתאם למאפייני הסוגה: מבנה, בחירת השפה, העברת פרטים ענייניים וכד'

חשיבה רפלקטיבית: להיות מסוגל לראות מאיזה נקודה התחלתי וכמה התקדמתי. מה הפקתי במהלך הלמידה, אילו תובנות יש לי עכשיו בעקבות תהליך הלמידה וכד'. הפעלת דרכי תיקון: כיצד אני יכול לשפר את המסוגלות שלי בכתובה או בקריאה, האם אני מסוגל לתקן בעקבות תהליך הלמידה, האם רכשתי כלים או מיומנויות שמסייעות לי לשפר וכד'.

שימוש במגוון הסוגות: אילו סוגות למדתי? האם אני מבין ו/או יודע כיצד להשתמש בסוגות שלמדתי בחיי היום יום. האם אני מסוגל להשתמש במידע שרכשתי בחיי היום יום וכד'.

"טיפ": כדאי למלא את הסעיף הראשון ביחד (המורה והתלמיד). לשמוע כיצד התלמיד מעריך את עצמו, לכוון במידת הצורך ולשתף בהערכת המורה.

ציון התלקיט:

הציון של התלקיט הוא ממוצע הציונים שנתנו ע"י המורה והתלמיד.
סיכום הנקודות שהעניק לעצמו התלמיד + סיכום הנקודות שהעניקה המורה = ציון התלקיט.

הערכה כמותית של התלקיט

הערכה זו מהווה 30% מהציון הכולל בתוכנית "מארג – השפה". ההערכה מתבססת על הערכה אישית של הלומד את תהליך הלמידה שלו ואת תוצריו, וכן על הערכה מקבילה של המורה. על התלמיד להקיף בעיגול את הספרה המתאימה לתיאור (במידה רבה – במידה מועטה) על כל חמשת המימדים. לסכם את הנקודות ולהגיש למורה לחישוב הציון הסופי.

הערכת התלקיט

הקיפו בעיגול את הספרה המתאימה לתיאור (במידה רבה – במידה מועטה) סכמו את הנקודות והגישו למורה לחישוב הציון הסופי.

<u>במידה מועטה</u>			<u>במידה רבה</u>	
1	2	3	4	
1	2	3	4	<u>התייחסות לתהליך הלמידה:</u>
				התמדה
1	2	3	4	אחריות
1	2	3	4	שיתופיות בתכנון ובלמידה
1	2	3	4	חשיבה ביקורתית
1	2	3	4	שיפור הבעה בכתב
1	2	3	4	חשיבה רפלקטיבית
1	2	3	4	הפעלת דרכי תיקון
1	2	3	4	לימוד של כל הסוגות ע"פ התוכנית
1	2	3	4	שימוש במגוון הסוגות
1	2	3	4	שיפור היכולת לזהות מאפייני סוגה

סה"כ נקודות

_____

ציינו את הסוגות שלמדתם:

_____

_____

_____

הערכה איכותית של התלקיט

- ✓ טקסט / צבודה / פציולות שאני לאה בו
- ✓ טקסט / צבודה / פציולות שהתחלתי אק לא סייחתי
- ✓ טקסט / פציולות יפה שקראתי
- ✓ טקסט / נושא שאני לא כל כק אוהב
- ✓ טקסט / נושא שהיה לי קשה לכתוב
- ✓ מה אהבתי בתוכנית "מארכ שפה"?
- ✓ מה לא אהבתי בתוכנית "מארכ שפה"?
- ✓ מה הייתי רוצה לשנות?
- ✓ מה היית רוצה להוסיף?
- ✓ על מה הייתי רוצה ללמוד עוד?
- ✓ מה למדתי על עצמי בתהליך?
- ✓ אינה נושא היה בעל ערך עבורי? מה היה משמעותי?
- ✓ איךו נקודות חולק גיליתי? מה הבנתי היטב ולעומק?
- ✓ במה אני מרגיש שליטה טובה?

מה כולל התלקיט במארג שפה במסלולי 8-9-10 שנ"ל

מסלול 8 שנות לימוד - תלקיט

פעילות בתלקיט	תת נושא	סוגה / קריטריון מארגן
שתי פעילויות יצירתיות : איור, קומיקס, כתיבה להסבר הפתגמים בשפתך	פתגמים	סוגה ספרותית
לכתוב מכתב אישי אחד, על פי רצון התלמיד	מכתב אישי	הבעה והבנה - סוג טקסט
ניתוח של סיפור אחד, ניתן לבחור סיפור שאינו נמצא במדריך למורה	סיפורי עמים	סוגה ספרותית
המורה ייתן לתלמיד קטע - בן 12-15 שורות - והתלמיד יכתוב לו תמצית.	תמצית	הבעה והבנה
התלמיד יתרגל 2 פעילויות שיכולות להיות מהחוברת לתלמיד	הבחנה בין עובדה דעה והשערה	הבעה והבנה
רכישת מיומנות: מילוי הטפסים והשאלונים מתוך החוברת לתלמיד, דוגמה אחת מכל סוג.	טופס, שאלון	הבעה והבנה - סוג טקסט
עבודה שוטפת לאורך כל הלמידה, אין הדגמה בתלקיט.	סימני פיסוק	לשון
שלושה ממכלול התרגילים בחוברת לתלמיד	נרדפות וניגודיות	לשון
תרגיל אחד לפחות. אפשר להשתמש באחד מהתרגילים הכוללים הן את חלקי הדיבור, הן את הסמיכות והן את שם העצם ותוארו	סמיכות	לשון
תרגיל אחד לפחות	חלקי דיבור	לשון
אין בתלקיט, יש במבחן	מילות קישור	לשון
שניים מהתרגילים המופיעים בחוברת לתלמיד	פירוט והכללה	לשון

מסלול 9 שנות לימוד - תלקיט

פעילות בתלקיט	תת נושא	סוגה / קריטריון מארגן
שתי פעילויות יצירתיות : איור, קומיקס, כתיבה להסבר הפתגמים בשפתך (כמו 8 שני"ל)	פתגמים	סוגה ספרותית
התלמיד יכתוב מכתב רשמי לפי אחת ממטלות החוברת / או לגורם רשמי כלשהו שהוא יבחר.	מכתב רשמי	הבעה והבנה - סוג טקסט
המורה והתלמיד יבחרו סיפור קצר אחד = מותר גם סיפור קצר שאינו נמצא במאגר – וינתחו אותו ניתוח מלא. אפשרות – לאייר את הסיפור, לכתוב תקציר, ליצור מהסיפור משחק תפקידים, לכתוב סיום אחר וכו'	סיפור קצר	סוגה ספרותית
המורה ייתן לתלמיד קטע - בן 12-15 שורות - והתלמיד יכתוב לו תמצית. (כמו 8 שני"ל)	תמצית	הבעה והבנה
התלמיד יאסוף מהעיתונים שלוש כותרות מכל סוג ויציג אותן. בנוסף – המורה ייתן לתלמיד שלושה קטעים קצרים מאד (מותר לגזור מעיתון או מכל מקור אחר), והתלמיד יוסיף כותרת לכל קטע וימיין את הכותרת (מידע, עמדה, פיקנטית).	סוגי כותרות	הבעה והבנה -
המורה יבחר טקסט והתלמיד יאפיין אותו / אפשר גם להציג אחת מהעבודות המוצעות לטקסט טיעון.	טקסט טיעון	הבעה והבנה - סוג טקסט
עבודה שוטפת לאורך כל הלמידה, אין הדגמה בתלקיט.	סימני פיסוק	לשון
התלמיד יציג בתלקיט שני תרגילים מנושאים אלה.	משפחות מילים + שדה סמנטי	לשון
המורה יבחר משפטים שאינם תקינים והתלמיד יתקנם. העברת משפט מרובד נמוך לגבוה ולהיפך. יוצג תרגיל בנושא רבדים בשפה.	רבדים בשפה ומשפט תקין	לשון, הבעה והבנה
תרגיל אחד בתלקיט	מילון	לשון
התלמיד יציג בתלקיט שניים / שלושה תרגילים העוסקים במילות הקישור ובשמות התואר.	מילות קישור + שמות תואר	לשון

מסלול 10 שנות לימוד - תלקיט

פעילות בתלקיט	תת נושא	סוגה / קריטריון מארגן
אפשרויות: לבחור סיפור אחד-לאייר סיפור; ליצור קומיקס מהסיפור; לאפיין את הדמות הראשית ולכתוב את קורות חייה/ חוות דעת; לנתח ניתוח מלא את הסיפור; ליצור גרף המתאר את מהלך הסיפור.	סיפור עלילה	סוגה ספרותית
מכתב רשמי אחד מלא יופיע בתלקיט, כמו ב-9 שני"ל אם הכין מכתב כזה ב-9 שני"ל, יכין קורות חיים.	מכתב רשמי	הבעה והבנה- סוג טקסט
המורה והתלמיד יבחרו סיפור קצר אחד = מותר גם סיפור קצר שאינו נמצא במאגר – וינתחו אותו ניתוח מלא. אפשרות – לאייר את הסיפור, לכתוב תקציר, ליצור מהסיפור משחק תפקידים, לכתוב סיום אחר וכו' (כמו 9 שני"ל)	סיפור קצר	סוגה ספרותית
לספר את השיר כפרוזה; לתאר את חוויית המשורר/ת בכתיבת השיר; לכתוב אם השיר מצא חן או לא ומדוע. לנתח את השיר ניתוח מלא, כולל אמצעים אמנותיים.	שירה	סוגה ספרותית
טקסט אחד בניתוח מלא = מכל"ת = שאלות מבנה, כוונה, לשון ותוכן, תשובות מלאות, וכן סיכום בורר.	טקסט	הבעה והבנה- סוג טקסט
המורה יבחר טקסט והתלמיד יאפיין אותו / אפשר גם להציג אחת מהעבודות המוצעות לטקסט טיעון.	טקסט טיעון	הבעה והבנה- סוג טקסט
עבודה שוטפת לאורך כל הלמידה, אין הדגמה בתלקיט.	סימני פיסוק	לשון
בתלקיט יופיע לפחות תרגיל אחד מלא של הנ"ל	חלקי דיבור וסמיכות	לשון
א. בתלקיט יוצגו לפחות ארבעה משפטים מסוגים שונים בניתוח מלא. ב. יופיעו שני משפטים שאינם תקינים (סדר המילים משובש/ לשון שאינה תקינה = סלנג), שהתלמיד תיקן.	משפטים מסוגים שונים	תחביר- לשון, הבעה והבנה
תרגיל אחד בתלקיט.	מילון	לשון
בתלקיט תוצג טבלת ניתוח פעלים ובה שבעת הבניינים וכן שורש, בנין, זמן וגוף של כל פועל שמופיע בה.	מערכת הפועל	לשון

טבלה מארגנת - מארג שפה 8 - 9 - 10 שנות לימוד

מסלול 10 שנות לימוד	מסלול 9 שנות לימוד	מסלול 8 שנות לימוד	קריטריון מארגן
סיפורים קצרים	סיפורים קצרים	פתגמים ומשלים	סוגה/ז'אנר ספרותי
שירה	פתגמים	הסיפור העממי סיפורי עמים	
טקסט טיעון אמצעים רטוריים	טקסט טיעון אמצעים רטוריים	שאלון, רשימה, טופס	הבעה והבנה סוגי טקסטים
סוגי טקסטים נוספים	סוגי כותרות	טקסט מפעיל	
מכתב רשמי/ קורות חיים	מכתב רשמי/ חיפוש עבודה	מכתב אישי	
סיכום כולל ובורר		תמצית	
טקסטים לא מילוליים	סוגי פרסומות	עובדה, דעה, השערה	
שאלות ותשובות מילון- הגדרה ושימוש	הבנת השאלה ובניית תשובה	הבנת השאלה	
תוספות לשוניות אם לא נלמדו במסלולי 8 9	חלקי דיבור- טבלה	אוצר מילים: מילים נרדפות, ניגודיות	לשון
מערכת הפועל: שורשים, גופים, זמנים ובנינים.	שמות ותארים	מילות קישור, סימני פיסוק	
מבנה תקין של משפט	משפחות מילים זמנים וגופים בפועל	חלקי דיבור, מיליות	
	שדה סמנטי	סמיכות	
תחביר: חלקי משפט וסוגי משפט	משלבים בשפה, שימוש במילון	פועל, שם עצם ותוארו	
	מבנה משפט תקין		